

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 742/2016-43

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. decembra 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) o sťažnosti [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] zastúpenej PRO iURE – advokátska kancelária, s. r. o., Zámocká 32, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Peter Lacko, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Zvolen v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 172/2004, za účasti Okresného súdu Zvolen, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Zvolen v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 172/2004 porušené boli.

2. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré jej je Okresný súd Zvolen p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Zvolen je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 355,72 € (slovom tristopäťdesiatpäť eur a sedemdesiatdva centov) na účet jej právnej zástupkyne PRO iURE – advokátska kancelária, s. r. o., Zámocká 32, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. februára 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“ alebo „navrhovateľka v 1. rade“), zastúpenej PRO iURE – advokátska kancelária, s. r. o., Zámocká 32, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Peter Lacko, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Zvolen (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 172/2004 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka je stranou konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 13 C 172/2004 v procesnom postavení navrhovateľky, ktorá sa návrhom doručeným okresnému súdu 2. decembra 2004 domáhala proti odporkyni úpravy užívania spoločných nehnuteľností a určenia náhrady za užívanie spoluvlastníckeho podielu odporkyňou.

Sťažovateľka uvádza prehľad procesných úkonov, ktoré boli vykonané v napadnutom konaní vedenom okresným súdom, a zdôrazňuje, že „... už viac ako 11 rokov sa Okresný súd nevie vysporiadať s otázkou určenia výšky nájomného za užívanie nehnuteľnosti a to aj napriek tomu, že cestou súdom nariadeného znaleckého dokazovania v

konaní sp. zn. 16 C 121/2008 je táto otázka riešená už viac ako 5 rokov. Súd síce vo veci koná, avšak jednotlivé úkony sa javia ako neefektívne a nijakým spôsobom neprispievajú k rozhodnutiu vo veci samej. Tým, že Okresný súd bol viackrát nečinný alebo konal neefektívne (napr. od 30. 10. 2006 do 22. 10. 2007 kedy súd iba vyzýval Sťažovateľku na vyjadrenia sa k podaniam [REDAKOVANÉ], alebo od 21. 01. 2014 do 13. 08. 2014 kedy po siedmich mesiacoch nečinnosti vyzval Sťažovateľku na vyjadrenie sa k podaniu [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] nezabezpečil včas všetky dôkazy potrebné na rozhodnutie vo veci samej a spôsobil zbytočné prietahy v súdnom konaní.“.

Ku kritériu právna a faktická zložitost' veci, ktoré ústavný súd pri rozhodovaní o tom, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, preskúmava, sťažovateľka uvádza, že vec vedenú okresným súdom pod sp. zn. 13 C 172/2004 „*nemožno hodnotiť ako mimoriadne právne alebo fakticky zložitú, nakoľko pre sudcu rozhodujúceho takéto spory by zvolenie optimálneho procesného postupu a zabezpečenie dôkazov nemalo predstavovať osobitný problém. V priebehu súdneho konania o vydanie bezdôvodného obohatenia sa súd zaoberá výlučne otázkou vzniku stavu bezdôvodného obohatenia, a následne, v prípade pozitívneho zistenia, jeho výškou. Súd neskúma otázku protiprávnosti, ako ani zavinenia. Navyše v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 172/2004 nebolo medzi účastníkmi konania sporné, že nehnuteľnosti užívala výlučne [REDAKOVANÉ]. Preto jedinou spornou zostala otázka určenia výšky bezdôvodného obohatenia, resp. úhrady za užívanie nehnuteľností...“.*

Sťažovateľka ďalej zdôrazňuje, že sa v napadnutom konaní pred okresným súdom „*správala aktívne, zúčastňovala sa vytýčených pojednávaní, urgovala, aby súd vo veci konal rýchlejšie a to podaniami na prvostupňovom ako aj odvolacom súde a tiež sťažnosťami na priet'ahy v konaní. ... správanie Sťažovateľky neprispelo k predĺženiu doterajšej dĺžky súdneho konania, ba práve naopak, viacerými urgenciami docielila Sťažovateľka urýchlenie konania.“.*

K namietanému postupu okresného súdu v napadnutom konaní sťažovateľka uvádza, že v jeho priebehu bolo nariadených 10 pojednávaní, z ktorých bola odročená bez prerokovania veci takmer polovica, keďže:

„- pojednávajúce nariadené na 12. 10. 2005 bolo odročené za účelom rozhodnutia o zrušení uznesenia o oslobodení Sťažovateľky od platenia súdneho poplatku,

- pojednávajúce nariadené na 30. 10. 2006 bolo odročené za účelom doplnenia dokazovania,

- pojednávajúce nariadené na 13. 12. 2012 sa nekonalo z dôvodu prerušenia konania,

- pojednávajúce nariadené na 04. 12. 2014 sa nekonalo z dôvodu rozhodnutia o návrhu [REDAKOVANÉ] na prerušenie konania.“

Okresný súd podľa názoru sťažovateľky nepostupoval v napadnutom konaní spôsobom, ktorý by viedol k odstráneniu právnej neistoty v primeranom čase, vo veci s ktorou sa obrátila na súd, a to preto, že

- konal neefektívne a spôsobil zbytočné prietahy v konaní, keď rozhodol o prerušení konania do právoplatného skončenia konania vedeného pod sp. zn. 16 C 121/2008, hoci neboli naplnené podmienky prerušenia konania,

- v období svojho neefektívneho postupu nevykonával takmer žiaden úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty a

- vo veci bol dlhšiu dobu nečinný (od 21. januára 2014 do 13. augusta 2014).

Priznanie primeraného finančného zadostučinenia v sume 20 000 € sťažovateľka odôvodňuje dĺžkou napadnutého konania, právnou neistotou vyvolanou zbytočnými prietahmi v napadnutom konaní, pričom zdôrazňuje, že *„Od roku 1993 trvajúce súdne spory týkajúce sa jej dedičstva po rodičoch ju veľmi psychicky zaťažujú. V rámci všetkých súdnych konaní sa stretávala s prietahmi súdov..., ktoré ju veľmi citovo rozrušovali. So sťažnosťami na prietahy v konaní sa sťažovateľka mnohokrát obrátila na orgány štátnej správy súdov. Väčšinou však prietahy neboli zistené. V snahe posunúť veci ďalej, medializovala svoj problém vo viacerých časopisoch a na internete, a protestovala pred Ministerstvom spravodlivosti SR. Situácia je pre sťažovateľku silne stresujúca a spôsobuje jej stály psychický nátlak. Neustále hľadá spôsoby, ako by sa legálnym spôsobom dostala k úžitku zo svojho dedičstva, avšak dosiaľ neúspešne.*

Vzhľadom na uvedené máme za to, že len konštatovanie porušenia práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd by nebolo dostatočným zadostučinením pre sťažovateľku.“

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Zvolen vo veci sp. zn. 13 C 172/2004 porušené bolo;

Okresnému súdu Zvolen v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 172/2004 prikazuje konať vo veci bez zbytočných prietahov;

[REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 20.000,- Eur...

[REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 355,72 Eur...“

Ústavný súd uznesením sp. zn. II. ÚS 742/2016 z 29. septembra 2016 sťažnosť sťažovateľky prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval ústavný súd predsedníčku okresného súdu, aby sa vyjadrila k sťažnosti a zároveň oznámila, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčka okresného súdu v prípise sp. zn. Spr. 1690/2016 z 2. novembra 2016 poskytla chronológiu procesných úkonov, ktoré v napadnutom konaní boli vykonané, a zároveň k sťažnosti uviedla:

„-predmetné konanie je dlhodobo sledované predsedami tunajšieho okresného súdu a to od roku 2007 až doposiaľ (Spr 369/2007, Spr 2003/2012, Spr 2203/2012) s tým, že mojimi predchodcami bolo konštatované, že v konaní bolo konané súdom priebežne bez zbytočných prietahov,

- bolo predmetnom aj prešetrenia podnetu sťažovateľky ohľadom zbytočných prietahov v súdnom konaní a to verejnou ochrankyňou práv [REDAKOVANÉ]

(Spr. 1443/2013), ktorá po tom, čo vykonala prieskum postupu súdu v predmetnom konaní skonštatovala, že postupom súdu nebolo porušené základné právo účastníka konania chránené článkom 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (v prílohe tohto vyjadrenia zasielam kópiu výsledku vybavenia podnetu verejnou ochrankyňou práv),

- poukazujem najmä na uznesenie zo dňa 19. 09. 2013 č. k. 13 C/172/2004-418, ktorým súd konanie prvý krát prerušil až do ukončenia znaleckého dokazovania vo veci vedenej na Okresnom súde Zvolen sp. zn. 16 C/121/2008 a ktoré uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňom 12. 10. 2013, pričom po doručení znaleckého posudku vo veci sp. zn. 16 C/121/2008 bolo pokračované v konaní sp. zn. 13 C/172/2004 bez zbytočných prieťahov a bol stanovený termín pojednávania na deň 20. 01. 2014 a následne súd konal plynulo. Ďalej dňa 26. 11. 2014 odporkyňa podala ďalší návrh na prerušenie konania, ktorému súd vyhovel a uznesením zo dňa 02. 12. 2014 opätovne konanie sp. zn. 13 C/172/2004 prerušil a to až do doby vyhlásenia uznesenia podľa § 118 ods. 4 veta druhá OSP vo veci sp. zn. 16 C/121/2008. Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť až dňom 24. 02. 2016 (z dôvodu podaného odvolania sťažovateľkou a rozhodovania odvolacieho súdu).“

Predsedníčka okresného súdu zároveň ústavnému súdu oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

Ústavný súd následne vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľky, aby sa vyjadrila k tomu, či trvá na ústnom pojednávaní vo veci, a zároveň jej zaslal prípis predsedníčky okresného súdu z 2. novembra 2016. Právna zástupkyňa sťažovateľky v podaní doručenom ústavnému súdu 24. novembra 2016 oznámila, že netrvá na ústnom pojednávaní vo veci, pričom zároveň zdôraznila, že trvá na podanej sťažnosti, keďže postup okresného súdu je neefektívny, a to aj z dôvodu prijatia uznesenia, ktorým bolo napadnuté konanie prerušené do vyhlásenia uznesenia o skončení dokazovania v inom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 16 C 121/2008, keďže «Žalobkyňa (ďalej aj ako „Sťažovateľka“) sa spočiatku k takémuto postupu vyjadrila tak, že v prípade, ak súd zastáva názor, že znalecké dokazovanie vykonané v konaní sp. zn. 16 C/121/2008 je spôsobilým podkladom pre rozhodnutie v konaní sp. zn. 13 C 172/2004, a že z neho možno vychádzať, súhlasí s jeho

použitím, pretože bola toho názoru, že to mohol mať pozitívny dopad na celkovú dĺžku ako aj hospodárnosť konania sp. zn. 13 C 172/2004. Avšak konanie sp. zn. 16 C/121/2008 bolo postihované prietiahmi čo dokazuje aj nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 201/2015-59. Vzhľadom na to, podala Žalobkyňa voči uzneseniu, ktorým súd na návrh Žalovanej prerušil konanie 13 C 172/2004 do času vyhlásenia uznesenia, ktorým Okresný súd Zvolen v prietiahmi postihnutom konaní sp. zn. 16 C/121/2008 vyhlásil dokazovanie za skončené odvolanie. Žalobkyňa v podanom odvolaní namietala okrem iného aj to, že je potrebné, aby v konaní sp. zn. 13 C 172/2004 bolo vykonané samostatné znalecké dokazovanie z dôvodu, že hoci sa obidve konania týkajú tých istých nehnuteľností, predmetom konaní je náhrada za užívanie spoluvlastníckeho podielu za iné časové obdobia. Práve z toho dôvodu môžu byť výsledky znaleckého dokazovania odlišné, t. j. znalecký posudok vypracovaný v konaní sp. zn. 16 C/121/2008 môže byť nespôsobilý pre rozhodnutie vo veci sp. zn. 13 C 172/2004 a čakanie na skončenie zdĺhavého znaleckého dokazovania v prietiahmi postihnutom konaní sp. zn. 16 C/121/2008 neprímerane oddiali vydanie rozhodnutia vo veci samej v konaní sp. zn. 13 C 172/2004.».

Podľa sťažovateľky jej vec nemožno hodnotiť ako mimoriadne právne alebo fakticky zložitú. V priebehu „konania sp. zn. 16 C/121/2008 bolo vypracovaných niekoľko znaleckých posudkov týkajúcich sa tých istých nehnuteľností, ktoré sú predmetom konania sp. zn. 13 C 172/2004 (znalecký posudok č.: 74/2008, 129/2010, 21/2013). Vzhľadom na to, že v konaní 13 C 172/2004 je žalovaná náhrada výrazne nižšia ako je náhrada vyplývajúca z uvedených znaleckých posudkov mohol súd rozhodnúť na základe ktoréhokoľvek z uvedených znaleckých posudkov. Výška rozdielov súm za užívanie nehnuteľností sa v jednotlivých posudkoch líši minimálne a všetky sú výrazne vyššie ako je žalovaná náhrada. K presnej sume náhrady za žalované obdobie súd nemôže dospieť ani na základe znaleckého dokazovania v konaní sp. zn. 16 C/121/2008 nakoľko sa týka iného obdobia. Súd mal dospieť len k presvedčeniu, že dôvodnosť žalovaného nároku je daná, nakoľko zo znaleckého dokazovania by zrejme vyplynulo že Žalobkyni patrí vyššia náhrada ako si uplatnila v žalobe. Súd preto nemusel vyčkávať až do úplného skončenia znaleckého dokazovania, keďže rozdiely medzi znaleckými posudkami nie sú výrazné. Zo zoznamu úkonov síce vyplýva, že súd v konaní sp. zn. 13 C 172/2004 koná, avšak jednotlivé úkony sa

javia ako neefektívne (vrátane prerušenia konania do skončenia znaleckého dokazovania v konaní sp. zn. 16 C/121/2008) a neprispievajú k rozhodnutiu vo veci samej. O efektívite úkonov Okresného súdu Zvolen v konaní sp. zn. 13 C 172/2004 veľa hovorí už samotná dĺžka tohto konania, ktoré prebieha už 12 rokov, čo je neprimerane dlhá doba.“

Vzhľadom na oznámenia právnej zástupkyne sťažovateľky a predsedníčky okresného súdu, že netrvajú na konaní ústneho pojednávania, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Zo spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie vedené okresným súdom ústavný súd zistil tento priebeh konania:

1. Okresnému súdu bol 2. decembra 2004 doručený pôvodný návrh sťažovateľky navrhovateľky v 1. rade a navrhovateľky v 2. rade proti odporkyni na úpravu užívania spoločných nehnuteľností a určenie náhrady za užívanie spoluvlastníckeho podielu, súčasťou ktorého bola aj žiadosť o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov; sťažovateľka doručila okresnému súdu vyplnené tlačivo na oslobodenie od platenia súdnych poplatkov 25. januára 2005.

2. Navrhovateľka v 2. rade 26. januára 2005 požiadala o predĺženie lehoty na predloženie vyplneného tlačiva na oslobodenie od platenia súdnych poplatkov (tlačivo doručené navrhovateľkou v 2. rade 9. februára 2005). Okresný súd priznal oslobodenie od platenia súdnych poplatkov sťažovateľke 14. februára 2005 a navrhovateľke v 2. rade 6. apríla 2005.

3. Dňa 28. apríla 2005 bola na vyjadrenie sa k návrhu vyzvaná odporkyňa (vyjadrenie odporkyne bolo doručené okresnému súdu 30. mája 2005).

4. Dňa 15. júna 2005 bolo nariadené pojednávanie na 12. október 2005.

5. Dňa 28. septembra 2005 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie navrhovateľiek v 1. a 2. rade.

6. Dňa 12. októbra 2005 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito na účely rozhodnutia o zrušení oslobodenia navrhovateľiek v 1. a 2. rade od platenia súdneho poplatku a pripojenia spisu vedeného okresným súdom pod sp. zn. 9 C 262/2004.

7. Okresný súd požiadal 21. novembra 2005 Sociálnu poisťovňu, ústredie Bratislava na predloženie informácií dôležitých pre posúdenie oslobodenia od súdnych poplatkov (odpoveď bola doručená 9. decembra 2005) a Geodetický a kartografický ústav Bratislava na predloženie informácií týkajúcich sa nehnuteľností, ktoré sú predmetom napadnutého konania (odpoveď doručená 2. decembra 2005).

8. Uznesením okresného súdu č. k. 13 C 172/04-85 z 24. januára 2006 (ďalej len „uznesenie z 24. januára 2006“) bolo sťažovateľke a navrhovateľke v 2. rade odňaté oslobodenie od platenia súdnych poplatkov. Sťažovateľka a navrhovateľka v 2. rade podali 7. februára 2006 proti uzneseniu okresného súdu z 24. januára 2006 odvolanie, v dôsledku čoho bol spis vzťahujúci sa na napadnuté konanie predložený 13. februára 2006 Krajskému súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o opravnom prostriedku.

9. Krajský súd uznesením sp. zn. 14 Co 39/06 z 27. februára 2006 zmenil uznesenie okresného súdu z 24. januára 2006 tak, že sťažovateľke neodňal oslobodenie od platenia súdnych poplatkov v rozsahu 1/2 a navrhovateľke v 2. rade neodňal oslobodenie od súdnych poplatkov v celom rozsahu (spis bol vrátený okresnému súdu 27. marca 2006).

10. Okresný súd si 20. apríla 2006 vyžiadal spis vedený týmto súdom pod sp. zn. 9 C 262/2004 a 4. mája 2006 nariadil pojednávanie na 13. september 2006. Dňa 28. júla 2006 odporkyňa požiadala o zrušenie termínu pojednávania nariadeného na 13. september 2006 z dôvodu absolvovania zahraničnej dovolenky, v dôsledku čoho bol termín pojednávania nariadeného na 13. september 2006 zrušený. Zároveň bol nariadený nový termín pojednávania na 30. október 2006.

11. Dňa 25. októbra 2006 okresný súd požiadal o pripojenie spisu vedeného týmto súdom pod sp. zn. 9 C 262/2004.

12. Dňa 30. októbra 2006 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito na doplnenie dokazovania a bližšieho špecifikovania návrhu zo strany právnej

zástupkyne navrhovateliek v 1. a 2. rade. Právna zástupkyňa navrhovateliek v 1. a 2. rade predložila okresnému súdu vyžiadané doklady 21. novembra 2006.

13. Okresný súd právnu zástupkyňu navrhovateliek v 1. a 2. rade 29. novembra 2006 vyzval na predloženie vyčíslenia náhrad za užívanie spoluvlastníckeho podielu (odpoveď právnej zástupkyne navrhovateliek v 1. a 2. rade bola doručená 29. decembra 2006 a následne bola doručovaná 8. januára 2007 odporkyni). Odporkyňa sa k výzve okresného súdu vyjadrila podaním doručeným okresnému súdu 26. januára 2007 (doručované právnej zástupkyni navrhovateliek v 1. a 2. rade 29. januára 2007).

14. Okresnému súdu bola 15. februára 2007 doručená odpoveď právnej zástupkyne navrhovateliek v 1. a 2. rade (doručovaná odporkyni na vyjadrenie 28. februára 2007). Vyjadrenie odporkyne bolo doručené okresnému súdu 14. marca 2007 a následne doručované právnej zástupkyni navrhovateliek v 1. a 2. rade na vyjadrenie 28. mája 2007, ktorá na výzvu reagovala podaním doručeným okresnému súdu 14. júna 2007.

15. Dňa 22. októbra 2007 sa uskutočnilo pojednávanie v neprítomnosti účastníkov konania, u ktorých nebolo predvolanie na pojednávanie vykázané. Pojednávanie bolo zároveň odročené na 22. november 2007.

16. Dňa 22. novembra 2007 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok; týmto rozsudkom okresný súd určil, že odporkyňa je oprávnená užívať nehnuteľnosť označenú v návrhu, a zároveň jej uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľke v 1. rade 86 965,20 Sk a štátu súdny poplatok v sume 5 214 Sk a vo zvyšku návrh zamietol, pričom zároveň rozhodol, že žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov konania (ďalej len „rozsudok z 22. novembra 2007“). Odporkyňa podala 4. januára 2008 proti rozsudku okresného súdu z 22. novembra 2007 odvolanie. Navrhovateľky v 1. a 2. rade podali proti rozsudku okresného súdu z 22. novembra 2007 v časti, v ktorej bol návrh zamietnutý, a v časti, v ktorej okresný súd rozhodol, že žiadny z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov konania 24. januára 2008, odvolanie.

17. Dňa 14. marca 2008 bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní. Pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo na krajskom súde 30. júna 2008, bolo odročené na 16. júl 2008. Pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo 16. júla 2008, bolo odročené na neurčito z dôvodu zhoršenia zdravotného stavu navrhovateľky v 1. rade. Dňa 4. augusta 2008 bolo nariadené pojednávanie na 16. september 2008. Na pojednávaní, ktoré sa

uskutočnilo 16. septembra 2008, bol vyhlásený rozsudok krajského súdu sp. zn. 14 Co 69/2008 (ďalej len „rozsudok zo 16. septembra 2008“), ktorým bol rozsudok okresného súdu z 22. novembra 2007 v časti, v ktorej návrh vo zvyšku zamietol, potvrdený a v zostávajúcej časti zmenený tak, že návrh sa zamieta, navrhovateľkám v 1. a 2. rade bola zároveň uložená povinnosť nahradiť odporkyni trovy odvolacieho konania. Rozsudkom krajského súdu zo 16. septembra 2008 bol zároveň zrušený výrok rozsudku okresného súdu z 22. novembra 2007, ktorým bola odporkyni uložená povinnosť zaplatiť štátu súdny poplatok. Spis bol okresnému súdu vrátený 27. októbra 2008.

18. Dňa 5. novembra 2008 okresný súd doručoval rozsudok krajského súdu zo 16. septembra 2008. Právny zástupca navrhovateľiek v 1. a 2. rade požiadal 7. novembra 2008 okresný súd o opätovné doručovanie rozsudku krajského súdu zo 16. septembra 2008, keďže bol doručovaný pôvodnej právnej zástupkyni, ktorá plnú moc na zastupovanie navrhovateľiek v 1. a 2. rade odvolala (rozsudok krajského súdu zo 16. septembra 2008 bol opätovne doručovaný 10. novembra 2008).

19. Právny zástupca navrhovateľiek v 1. a 2. rade doručil okresnému súdu 30. decembra 2008 dovolanie proti rozsudku krajského súdu zo 16. septembra 2008. Spis bol predložený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na rozhodnutie o dovolaní 19. februára 2009.

20. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 Cdo 43/2009 zo 17. decembra 2009 (ďalej len „uznesenie zo 17. decembra 2009“) rozsudok krajského súdu zo 16. septembra 2008 v napadnutej časti, v ktorej zmenil rozsudok okresného súdu z 22. novembra 2007 vo výroku, ktorým uložil odporkyni povinnosť zaplatiť navrhovateľke v 1. rade 54 619,80 Sk, tak, že návrh zamietol a v nadväzujúcom výroku o trovách konania zrušil a vec krajskému súdu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie, a dovolanie navrhovateľky v 2. rade odmietol (spis bol vrátený okresnému súdu 29. januára 2010).

21. Okresný súd 1. februára 2010 doručoval uznesenie najvyššieho súdu zo 17. decembra 2009 a 25. februára 2010 predložil spis krajskému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie vo veci.

22. Dňa 29. júna 2010 sa uskutočnilo na krajskom súde pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok krajského súdu sp. zn. 14 Co 55/2010, ktorým bol rozsudok okresného súdu z 22. novembra 2007 vo výrokoch, ktorým bola odporkyni uložená povinnosť zaplatiť

sťažovateľke sumu 1 813, 018 € a ktorým bolo rozhodnuté o trovách konania, zrušený a vec v rozsahu zrušenia bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie (ďalej len „rozsudok z 29. júna 2010“). Spis bol vrátený okresnému súdu 29. júla 2010.

23. Okresný súd 30. júla 2010 doručoval rozsudok krajského súdu z 29. júna 2010.

24. Dňa 12. augusta 2010 okresný súd vyzval účastníkov konania na predloženie návrhov na doplnenie dokazovania (návrh bol právnym zástupcom navrhovateľiek v 1. a 2. rade doručený 30. augusta 2010 a podanie odporkyne bolo doručené 3. septembra 2010). Dňa 8. novembra 2010 bol pripojený spis okresného súdu sp. zn. 16 C 121/2008.

25. Dňa 15. novembra 2010 právny zástupca navrhovateľiek v 1. a 2. rade ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní nariadenom na 15. november 2010 pre kolíziu s iným pojednávaním v trestnej veci a pre nemožnosť zabezpečenia substitučného zastupovania. Pojednávanie bolo odročené na 27. január 2011.

26. Dňa 26. januára 2011 právny zástupca navrhovateľiek v 1. a 2. rade ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní nariadenom na 27. január 2011 a požiadal o odročenie pojednávania z dôvodu práceneschopnosti a choroby syna. Pojednávanie bolo odročené na 21. marec 2011. Dňa 27. januára 2011 odporkyňa požiadala o spojenie vecí vedených okresným súdom pod sp. zn. 13 C 172/2004 a sp. zn. 16 C 121/2008 (ďalej len „návrh na spojenie vecí“). Okresný súd uznesením sp. zn. 13 C 172/04 z 3. februára 2011 návrh odporkyne na spojenie vecí zamietol.

27. Dňa 21. marca 2011 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito na účely doplnenia dokazovania.

28. V dňoch 28. apríla 2011, 10. augusta 2011, 26. septembra 2011, 18. novembra 2011, 3. januára 2012 a 7. februára 2012 okresný súd zisťoval stav konania vedeného pod sp. zn. 16 C 121/2008 vo veci nariadenia doplňujúceho znaleckého dokazovania. Dňa 7. februára 2012 bolo zistené, že v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 121/2008 bol vypracovaný znalecký posudok, ktorý bol spoločne so spisom vzťahujúcim sa na predmetné konanie okresnému súdu vrátený 24. januára 2012.

29. Dňa 22. marca 2012 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom boli účastníci konania oboznámení so znaleckým posudkom vypracovaným v konaní vedenom týmto súdom pod sp. zn. 16 C 121/2008. Okresný súd zároveň uznesením sp. zn. 13 C 172/2004

z 22. marca 2012 (ďalej len „uznesenie z 22. marca 2012“) rozhodol o neprerušení napadnutého konania a pojednávanie odročil na neurčito.

30. Dňa 19. apríla 2012 odporkyňa podala proti uzneseniu okresného súdu z 22. marca 2012 o neprerušení konania odvolanie (spis bol krajskému súdu predložený na rozhodnutie o odvolaní 18. mája 2012).

31. Krajský súd uznesením sp. zn. 14 Co 213/2012 z 10. septembra 2012 (ďalej len „uznesenie z 10. septembra 2012“) odvolanie proti uzneseniu okresného súdu z 22. marca 2012 odmietol. Spis bol vrátený okresnému súdu 18. septembra 2012.

32. Dňa 20. septembra 2012 bolo doručované uznesenie krajského súdu z 10. septembra 2012.

33. Dňa 9. októbra 2012 bolo nariadené pojednávanie na 13. december 2012.

34. Odporkyňa doručila okresnému súdu 13. novembra 2012 podanie, ktoré okresný súd posúdil ako návrh na prerušenie napadnutého konania a na odňatie oslobodenia od súdnych poplatkov sťažovateľke.

35. Okresný súd uznesením č. k. 13 C 172/2004-399 z 21. novembra 2012 konanie vedené pod sp. zn. 13 C 172/2004 prerušil až do právoplatného skončenia konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 16 C 121/08 (ďalej len „uznesenie z 21. novembra 2012“).

36. Dňa 23. novembra 2012 okresný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľky, aby sa vyjadril k návrhu odporkyne na odňatie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov sťažovateľke, pojednávanie nariadené na 13. december 2012 bolo zrušené.

37. Dňa 11. decembra 2012 sťažovateľka podala proti uzneseniu okresného súdu z 21. novembra 2012 odvolanie. Dňa 8. januára 2013 bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o opravnom prostriedku.

38. Krajský súd uznesením sp. zn. 15 Co 7/2013 zo 17. júla 2013 (ďalej len „uznesenie zo 17. júla 2013“) uznesenie okresného súdu z 21. novembra 2012 zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie (spis bol vrátený okresnému súdu 25. júla 2013).

39. Dňa 28. augusta 2013 podala odporkyňa opätovne návrh na prerušenie konania. Okresný súd uznesením č. k. 13 C 172/2004-418 z 19. septembra 2013 napadnuté konanie prerušil do skončenia nariadeného znaleckého dokazovania v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 16 C 121/2008. Dňa 21. októbra 2013 bolo zistené, že znalecký posudok bol v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 16 C 121/2008 vypracovaný, ale spis

vzťahujúci sa na predmetné konanie je od 15. októbra 2013 na krajskom súde z dôvodu rozhodovania o opravnom prostriedku.

40. Dňa 7. novembra 2013 okresný súd nariadil pojednávanie na 20. január 2014.

41. Dňa 15. januára 2014 okresný súd požiadal krajský súd o predloženie znaleckého posudku vypracovaného v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 16 C 121/2008.

42. Dňa 20. januára 2014 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 10. február 2014 na účely oboznámenia sa so znaleckým posudkom vypracovaným v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 121/2008, ktorý bol okresnému súdu zaslaný právnym zástupcom sťažovateľky.

43. Dňa 21. januára 2014 sa k znaleckému posudku vyjadrila odporkyňa, ktorá zároveň doručila návrh na doplnenie dokazovania.

44. Dňa 27. januára 2014 bol krajskému súdu vrátený spis okresného súdu sp. zn. 16 C 121/2008, ktorý bol okresnému súdu zapožičaný na nahliadnutie do znaleckého posudku.

45. Dňa 10. februára 2014 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito.

46. Dňa 21. mája 2014 okresný súd zistil, že spis tohto súdu sp. zn. 16 C 121/08 bol 30. apríla 2014 zaslaný súdnemu znalcovi na doplnenie znaleckého dokazovania. Dňa 18. júla 2014 okresný súd zistil, že doplnok č. 1 k znaleckému posudku č. 21/2013 bol v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 121/2008 predložený okresnému súdu. Dňa 8. augusta 2014 bol spis sp. zn. 16 C 121/08 pripojený k spisu vzťahujúcemu sa na napadnuté konanie.

47. Dňa 13. augusta 2014 okresný súd vyzval sťažovateľku a odporkyňu na predloženie návrhov na doplnenie dokazovania vzhľadom na závery v doplnku č. 1 k znaleckému posudku č. 21/2013 (odporkyňa reagovala podaním doručeným 4. septembra 2014 a sťažovateľka podaním doručeným 9. septembra 2014).

48. Dňa 30. septembra 2014 bolo nariadené pojednávanie na 4. december 2014. Odporkyňa podala 26. novembra 2014 návrh na prerušenie konania, v dôsledku čoho bolo pojednávanie nariadené na 4. december 2014 zrušené na rozhodnutie o tomto návrhu.

49. Uznesením č. k. 13 C 172/2014-531 z 2. decembra 2014 okresný súd napadnuté konanie prerušil do vyhlásenia dokazovania v konaní vedenom týmto súdom pod sp. zn.

16 C 121/08 za skončené v zmysle § 118 ods. 4 druhej vety Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) (ďalej len „uznesenie z 2. decembra 2014“).

50. Sťažovateľka podala 30. decembra 2014 proti uzneseniu okresného súdu z 2. decembra 2014 odvolanie. Spis bol 5. februára 2015 predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní. Dňa 24. februára 2016 krajský súd uznesením sp. zn. 15 Co 78/2015 uznesenie okresného súdu z 2. decembra 2014 potvrdil. Spis bol okresnému súdu vrátený 3. marca 2016.

51. Dňa 15. marca 2016 bol okresným súdom zisťovaný stav konania vedeného pod sp. zn. 16 C 121/2008. V konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 16 C 121/2008 bol 19. septembra 2016 vyhlásený rozsudok, v dôsledku čoho bol 19. októbra 2016 v napadnutom konaní nariadený termín pojednávania na 12. december 2016.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia.

Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti

v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala z príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (predovšetkým § 6, § 100 ods. 1, § 117 ods. 1 a § 119 ods. 1), ktorý bol platný a účinný do 30. júna 2016, a v súčasnosti je implikovaná v zásade vyplývajúcej z čl. 17 a v § 157 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a v zmysle § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1),

správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

1. Pokiaľ ide o otázku právnej a faktickej zložitosti posudzovanej veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom konania je rozhodovanie o úprave užívania spoločných nehnuteľných vecí a určení náhrady za užívanie spoluvlastníckeho podielu, ktoré po právnej stránke patrí k štandardnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Po skutkovej stránke tiež nemožno hodnotiť vec ako mimoriadne zložitú. Ústavný súd v tejto súvislosti poznamenáva, že ani predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti neospravedlňovala doterajšiu neprimeranú dĺžku napadnutého konania jej skutkovou či právnou zložitou.

2. Správanie účastníkov (strán) konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priesťahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že právny zástupca sťažovateľky požiadala 15. novembra 2010 o odročenie pojednávania pre kolíziu pojednávania a nemožnosť zaistenia substitučného zastupovania, v dôsledku čoho bol nariadený nový termín pojednávania na 27. január 2011, ktorý bol následne zrušený v dôsledku opätovnej žiadosti právneho zástupcu sťažovateľky o odročenie pojednávania z dôvodu práceneschopnosti, ktoré bola riadne dokladovaná; pojednávanie bolo odročené na 21. marec 2011. Odročenie pojednávania síce predĺžilo napadnuté konanie o 4 mesiace, ale s prihliadnutím na konkrétne okolnosti veci, z ktorých vyplýva objektívna nemožnosť právneho zástupcu byť prítomný na pojednávaní, to nemožno pričítať na ťarchu sťažovateľke ako účastníčke tohto konania. V rámci hodnotenia prípadných zbytočných priesťahov v súdnom konaní z hľadiska druhého kritéria ústavný súd teda nezistil skutočnosti, ktoré signalizujú negatívny podiel sťažovateľky na neprimeranej dĺžke napadnutého konania.

3. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd pritom vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Z prehľadu procesných úkonov nepochybne vyplýva, že okresný súd považoval za významné pre rozhodnutie v napadnutom konaní vykonávanie dokazovania v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 121/2008 a z uvedeného dôvodu rozhodol o prerušení napadnutého konania (uznesenie okresného súdu o prerušení konania z 2. decembra 2014 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 15 Co 78/2015 z 24. februára 2016). Predmetom konania vedeného medzi totožnými účastníkmi konania okresným súdom pod sp. zn. 16 C 121/2008 bolo rozhodovanie o zaplatení náhrady za užívanie tej istej spoločnej veci, avšak za iné obdobie, ako sa uplatňuje v napadnutom konaní.

Ústavný súd sa nemá dôvod ani v posudzovanej veci odchyliť od svojho už stabilnou judikatúrou potvrdeného právneho názoru, podľa ktorého (m. m. I. ÚS 162/03) prerušenie konania možno považovať za prekážku konania. Ak nedôjde k odpadnutiu prekážky prerušeného konania postupom predvídaným zákonom, nemožno v prerušenom konaní vykonávať žiadne procesné úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty účastníkov, a tým aj k naplneniu účelu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Uznesenie okresného súdu z 2. decembra 2014 o prerušení konania (do vyhlásenia dokazovania v konaní vedenom týmto súdom pod sp. zn. 16 C 121/08 za skončené) nadobudlo v spojení s uznesením krajského súdu z 24. februára 2016 právoplatnosť 10. marca 2016. Po podaní sťažnosti ústavnému súdu (4. februára 2016) bolo teda napadnuté konanie právoplatne prerušené, čo zároveň znamená, že okresný súd nemohol v prerušenom konaní vykonávať žiadne procesné úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky. Uvedené však nepredstavuje prekážku na to, aby ústavný súd posúdil postup okresného súdu v období mimo právoplatného prerušenia konania, zvlášť ak sa postup okresného súdu v súvislosti so samotným prerušením napadnutého konania

vyznačuje neefektívnosťou. Pre úplnosť ústavný súd zdôrazňuje, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 16 C 121/2008 bol 19. septembra 2016 vyhlásený rozsudok, prekážka, pre ktorú okresný súd napadnuté konanie prerušil, teda odpadla (v súlade s § 165 ods. 1 CSP len čo odpadne prekážka, pre ktorú sa konanie prerušilo, pokračuje súd v konaní i bez návrhu).

Ako neefektívny hodnotí ústavný súd postup okresného súdu, ktorým bolo napadnuté konanie prerušené do právoplatného skončenia konania vedeného týmto súdom pod sp. zn. 16 C 121/2008 (uznesenie okresného súdu z 21. novembra 2012). V uznesení zo 17. júla 2013 krajský súd okresnému súdu vytkol jednak neurčitost' podania odporkyne z 9. novembra 2012, z ktorého podľa jeho názoru nevyplývalo jednoznačne, že sa domáha návrhu na prerušenie konania, a rovnako tak aj nesprávnosť prerušenia napadnutého konania do právoplatného skončenia veci, ktoré krajský súd považoval za neadekvátne vzhľadom na skutočnosť, že *„pokiaľ však okresný súd považoval vykonávanie dokazovania v konaní sp. zn. 16 C/121/2008 za významné pre rozhodnutie aj v tomto konaní (pričom v tomto konaní by malo prebehnúť v podstate rovnaké znalecké dokazovanie) z dôvodu hospodárnosti konania mal možnosť prerušiť konanie len do skončenia konkrétneho znaleckého dokazovania, teda podania znaleckého posudku, prípadne kontrolného znaleckého dokazovania“*.

V dôsledku uznesenia krajského súdu zo 17. júla 2013 bola vec vrátená okresnému súdu, ktorý vo veci návrhu na prerušenie konanie rozhodol opätovne uznesením č. k. 13 C 172/2004-418 z 19. septembra 2013. Označeným neefektívnym postupom okresného súdu došlo v konečnom dôsledku k predĺženiu napadnutého konania o takmer rok.

Ústavný súd zastáva názor, že okresný súd nesústredne posudzoval okolností majúce vplyv na spojenie vecí, prípadne na prerušenie napadnutého konania. Odporkyňa okresnému súdu už v návrhu na spojenie vecí vedených pod sp. zn. 13 C 172/2004 a sp. zn. 16 C 121/2008, ktorý bol doručený okresnému súdu 27. januára 2011, predostrela argumentáciu o potrebe spojenia vecí v záujme zaistenia hospodárnosti napadnutého konania, keďže predmetom konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 16 C 121/2008

bolo určenie sumy odplaty za užívanie spoločnej veci medzi tými istými účastníkmi. Okresný súd uznesením z 3. februára 2011 tomuto návrhu odporkyne nevyhovel. Aj napriek tomu však v období od apríla 2011 do februára 2012, teda takmer rok, nevykonával žiadne procesné úkony, ktoré by smerovali k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky, okrem zisťovania stavu konania vedeného pod sp. zn. 16 C 121/2008 vo veci vykonávaného znaleckého dokazovania, čím nepriamo dôležitosť otázky riešenej v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 121/2008 pripustil.

Hospodárnosťou napadnutého konania argumentovala odporkyňa aj v návrhu na prerušenie konania z 22. marca 2012, pričom dôvodila predovšetkým prebiehajúcim konaním vedeným okresným súdom pod sp. zn. 16 C 121/2008, v ktorom by sa mala ustáliť suma jednotlivých finančných náhrad za užívanie spoluvlastníckeho podielu. Okresný súd v uznesení z 22. marca 2012, ktorým napadnuté konanie neprerušil, zdôraznil, že *„pre posúdenie výšky náhrady za užívanie nehnuteľnosti, ktorá je v podielovom spoluvlastníctve navrhovateľky a odporkyne, má znalecké dokazovanie určitý význam, avšak otázka, ktorá je predmetom tohto dokazovania nie je pre predmetné konanie natoľko rozhodujúca, aby súd konanie prerušil a počkal na výsledky dokazovania v konaní spis. zn. 16 C/121/2008. Súd môže v predmetnej veci vykonať iné vhodné opatrenia na to, aby riadne zistil skutkový stav a dospel k správneému určeniu výšky odplaty za užívanie spoločnej veci.“*

Aj napriek citovanému záveru okresný súd žiadne iné vhodné opatrenia na zistenie skutkového stavu veci v napadnutom konaní neurobil, pričom už 21. novembra 2012 napadnuté konanie prerušil s odôvodnením, že v konaní vedenom týmto súdom pod sp. zn. 16 C 121/2008 sa rieši otázka, ktorá má rozhodujúci význam pre napadnuté konanie, s argumentáciou, že neprerúšením napadnutého konania by okresný súd sám musel vykonať znalecké dokazovanie, *„nakoľko súd nemá dostatočné odborné znalosti na posúdenie uvedenej výšky nájomného za rozhodujúce obdobie. To znamená, že účastníkom by vznikli zbytočné trovy konania vynaložené na dokazovanie s tým, že tieto im už vznikli v konaní 16 C/121/2008.“*

Popísaný neefektívny a nesústredený postup okresného súdu v napadnutom konaní súvisiaci s riešením procesných otázok týkajúcich sa prerušenia konania v konečnom dôsledku predĺžil napadnuté konanie a spôsobil vznik zbytočných prietáhov.

Ústavný súd už k otázke posudzovania dĺžky konania a jej primeranosti (resp. neprimeranosti) zdôraznil, že ju nemožno vyjadriť numericke, lebo je podmienená objektívne charakterom prerokúvanej veci a musí byť skúmaná s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu, zložitosť veci, požiadavky na vykonávanie dokazovania v priebehu konania, ako i správanie účastníkov a samotného súdu; do úvahy je pritom nutné vziať i to, čo je pre sťažovateľa v konaní predmetom sporu, resp. jeho význam (porov. rozsudok ESĽP vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko, k tomu pozri aj I. ÚS 31/2016).

Záver o tom, či dĺžka konania je ešte primeraná a či už nie je, možno teda formulovať vždy s ohľadom na uvedené faktory, ktorými bolo konanie bezprostredne ovplyvnené, pričom pri posudzovaní dôvodnosti tvrdenia o porušení práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je nutné ku každej veci pristupovať individuálne a zvažovať, či s ohľadom na okolnosti prípadu ide o prietahy neodôvodnené, t. j. či sú pričítateľné súdu, a teda zakladajúce porušenie práva na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov. Toto právo totiž nie je dotknuté, ak sú prietahy spôsobené výlučne konaním účastníka, prípadne ak ide o vec, keď dĺžka konania zodpovedá jej zložitosti.

V posudzovanej veci je primárne neprehliadnuteľné, že konanie vo veci, ktorá nie je po právnej ani faktickej stránke zložitá, pred všeobecnými súdmi trvá už 12 rokov, pričom do dňa rozhodnutia ústavného súdu o sťažnosti konanie ešte nie je právoplatne skončené. Napadnuté konanie síce bolo právoplatne prerušené dvakrát (uznesenie okresného súdu z 19. septembra 2013, ktoré nadobudlo právoplatnosť 12. októbra 2013, a uznesenie okresného súdu z 2. decembra 2014 v spojení s uznesením krajského súdu z 24. februára 2016, ktoré nadobudlo právoplatnosť 10. marca 2016), celková doba právoplatného prerušenia je však v pomere k celkovej dĺžke napadnutého konania zanedbateľná.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že neefektívnym a nesústređeným postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že okresný súd na pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo 12. decembra 2016 vo veci samej rozhodol rozsudkom sp. zn. 13 C 172/2004. Vzhľadom na uvedené ústavný súd časti sťažnosti, ktorou sa sťažovateľka domáhala, aby ústavný súd okresnému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 172/2004 prikázal v ďalšom období konať bez zbytočných prietáhov nevyhovet (bod 4 výroku tohto nálezu).

IV.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Sťažovateľka sa domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 20 000 € z dôvodov citovaných v časti I tohto nálezu. Argumentuje pritom predovšetkým dĺžkou napadnutého konania, právnou neistotou vyvolanou zbytočnými priet'ahmi v napadnutom konaní a psychickou záťažou, ktorej je v súvislosti s napadnutým konaním vystavená.

Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vychádzajúc z doterajšej neprimeranej dĺžky napadnutého konania, ktoré nie je ani po 12 rokoch právoplatne skončené, ako aj s prihliadnutím na neefektívnu činnosť okresného súdu a na predmet konania, teda to, čo bolo pre sťažovateľku v stávke (rozhodovanie o úprave užívania spoločných nehnuteľných vecí a určení náhrady za užívanie spoluvlastníckeho podielu), ústavný súd dospel k názoru, že priznanie finančného zadosťučinenia v sume 3 000 € bude primerané konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci (bod 3 výroku tohto nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom právnou zástupkyňou PRO iURE – advokátska kancelária, s. r. o., Zámocká 32, Bratislava.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd priznal úhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti vykonané v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Ústavný súd vychádzal pri rozhodovaní o priznaní trov konania z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2015, ktorá bola 858 €.

Sťažovateľke priznal za každý úkon sumu 143 €, čo predstavuje spolu 286 €, a režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) za 2 úkony po 8,58 €. Celková výška úhrady trov konania predstavuje po jej zvýšení o 20 % (právna zástupkyňa sťažovateľky je platcom DPH) sumu 363,79 €. Sťažovateľka si prostredníctvom právnej zástupkyne uplatnila úhradu trov konania v sume 355,72 €. Ústavný súd, súc viazaný návrhom na začatie konanie v súlade s § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde, priznal úhradu trov konania v ňou požadovanej sume (bod 4 výroku tohto nálezu).

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. decembra 2016